

MATONDO, LOLA ȘI ALTE CIUDĂȚENII

Diana FRUMOSU

anul III, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine,
Universitatea de Studii din Verona, Italia

„Kia ora!”, mă salută Lorenzo din Noua Zeelandă atunci când la mine e ora de culcare, iar el abia s-a trezit, pentru că e... dimineață. Kia ora, dragilor!

Ha și hai

Când eram încă în Polonia, Eugenia mi-a propus un exercițiu pe care să-l fac la începutul fiecărei zile. Când mă scol din pat, să încerc să râd cu voce tare. Mai întâi o dată *ha*, apoi încă o dată *ha* și tot așa până încep să râd. Colega mea de cameră e din Armenia și în limba lor *da* ul informal se pronunță *ha*. O să fac alt exercițiu și o să răspund la telefon ca ea: *ha*, mam!

Tot în limba lor, armeanul își zice *hai* (scriu în pronunție pentru că nu știu varianta ortografică și, de fapt, tocmai pronunția mă interesează). Mi-a spus ea că atunci când trebuie să vorbească în engleză și interlocutorul o salută cu *hi* (care, știți voi, se pronunță *hai*), ea ar vrea să-i răspundă: *da*, *sunt eu*, *armeană*. Sunt *hai* adică. Nu *high*!

Matondo

Miki e preot. Lucrăm împreună. Am observat chiar din prima zi că unui *mulțumesc* el îi răspunde tot cu un *mulțumesc*, deși nu ar fi cazul. Și zic greșit că nu ar fi cazul. Ultima oară când ne-am salutat la ora prânzului i-am zis: „Bine, ne vedem la cantină. Pa-pa”. Ce-am primit ca răspuns? *Mulțumesc*.

M-am gândit atunci că era ceva la mijloc și nu e vorba despre competențe lingvistice, așa că a doua zi i-am cerut lui don Michel, că așa-i zicem noi, să-mi descopere misterul. Zice el că a vorbi cu cineva este un act spiritual de care omul are nevoie pentru a supraviețui. Bun, rău, nu contează. Așa că atunci când el spune *mulțumesc*, deși mulți îl privesc dubios, îi mulțumește interlocutorului pentru a-i fi dat ocazia de a schimba câteva vorbe. Îmi plac fețele care zâmbesc și-l privesc ciudat, întrebându-se parcă: de ce-mi mulțumește ăsta?

Auzindu-mă vorbind în română cu o prietenă, m-a întrebat mai târziu cum e *mulțumesc* în limba mea. Așa am aflat că în limba lui, lingala, una din limbile indigene naționale din Congo, *mulțumesc* și varianta pentru

poftim, *nu-i pentru ce sau cu plăcere* este aceeași.

Eu îți spun *matondo*, adică *mulțumesc*. Tu îmi răspunzi *matondo*, adică *cu plăcere*. Obiceiul lui, îmi dau seama acum, are rădăcini mai adânci.

Nu-i frumos oare?

Lola și roșiile din grădină

Studentii care vin să ceară informații în oficiul nostru nu-s mereu în bună dispoziție. Glumeau fetele, zicându-i lui don Michel că ar trebui să le ceară celor care intră să se spovedească. Felul în care vorbește hipnotizează. Îmi place să îl ascult. Când vorbește despre înjurături, despre biserica lui din Congo și cea din suburbia Veronei, despre familia lui, despre paradis.

Lola! Așa-i spune paradisului în lingala. Prima dată când am auzit cuvântul mi-a venit în minte *Lorelei* a lui Teodoreanu. Pare a fi un nume de păpușă. Mama zice că-i „roz”. În limba bosniacă, *paradajz* e înșelător. Înseamnă *roșie*. *Dva paradajza* – două roșii, nu două paradisuri. Îmi place că este și o formă de plural. Cred că spune ceva.

Ciudățeni? Nu

În 2008, la Berlin a fost organizat un concurs pentru cel mai frumos cuvânt din lume. Câștigător a fost *yakamoz*, adică reflecția lunii în apă (din limba turcă) care, așa cum vedeți și în română, nu poate fi exprimat într-un singur cuvânt în alte limbi. Pe locul doi era *hu lu*, din chineză – a sforăi. Nu-s deci eu ciudată, e normal să-mi fi plăcut când abia începusem a învăța italiana cuvântul *pozzanghera*, deși e o baltă!

Descoperirea mea frumoasă când învățam anotimpurile a fost iarna – *inverno*. Aduce a *inferno*, dar e iarnă și-mi place.

花鳥風月

Dacă traducem literar: *floare, pasăre, vânt, lună*, ar părea o urare deplasată, dar o facem poetic. *Kachou Fuugetsu!* Trăiți (din) frumusețile naturii, pentru că numai așa învățați despre voi înșivă. 🌸